

Povzetek Sklepa Komisije**z dne 4. februarja 2015****v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 53 Sporazuma EGP****(Zadeva AT.39861 – Obrestni izvedeni finančni instrumenti v jeni)**

(notificirano pod dokumentarno številko C(2015) 432)

(Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno)

(2017/C 305/08)

Komisija je 4. februarja 2015 sprejela sklep v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije (Pogodba) in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (Sporazum EGP). V skladu z določbami člena 30 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 ⁽¹⁾ Komisija v tem povzetku objavlja imena strank in glavno vsebino sklepa, vključno z vsemi naloženimi sankcijami, ob upoštevanju pravnega interesa podjetij do varovanja poslovnih skrivnosti.

1. UVOD

- (1) Sklep se nanaša na šest ločenih primerov dvostranskega protikonkurenčnega ravnanja v zvezi z obrestnimi izvedenimi finančnimi instrumenti v japonskih jeni (v nadaljnjem besedilu: obrestni izvedeni finančni instrumenti v jeni), ki so vezani na londonsko medbančno obrestno mero LIBOR za japonski jen (v nadaljnjem besedilu: LIBOR v jeni), v katerih so bili naslovniki tega sklepa udeleženi kot posredniki.
- (2) Protikonkurenčno ravnanje udeleženih bank je obsegalo razprave v zvezi z ravno prihajajočih podatkov za LIBOR v jeni, razkritjem njihovih preferenc glede smeri prihodnjih gibanj LIBOR v jeni in izmenjavo poslovno občutljivih informacij ⁽²⁾. Borzni posrednik ICAP je pri zadevnem ravnanju pomagal tako, da je služil kot obvodno podjetje za tajne komunikacije (v enem primeru) ter vzpostavil stik z drugimi bankami, ki posredujejo podatke za LIBOR v jeni, ali razširjal informacije prek manipuliranih dnevnih „pregledov“ ⁽³⁾, da bi lahko vplival na njihove podatke za LIBOR v jeni v smereh, ki bi bile ugodne za udeležence v zadevnem ravnanju (v ostalih petih primerih).
- (3) LIBOR v jeni in Euroyen TIBOR sta pomembni referenčni obrestni meri (imenovani tudi referenčni vrednosti) za številne finančne instrumente, denominirane v japonskih jeni. LIBOR v jeni je določilo Združenje britanskih bankirjev, Euroyen TIBOR pa Združenje japonskih bankirjev. Meri sta bili določeni dnevno za različne roke zapadlosti (dospelosti posojila) na podlagi posredovanih podatkov bank, ki so članice skupin za LIBOR v jeni in Euroyen TIBOR. Banke so bile pozvane, naj vsak delovni dan pred določeno uro ocenijo obrestne mere, po katerih bi si po njihovem mnenju na londonskem medbančnem denarnem trgu lahko izposojale nezavarovana sredstva v razumnem tržnem obsegu z različnimi roki zapadlosti (v primeru LIBOR v jeni), ali tržne obrestne mere, ki bodo po njihovem mnenju prevladujoče pri poslih med glavnimi bankami na japonskem eksteritorialnem trgu (v primeru Euroyen TIBOR) za različne roke zapadlosti. Združenji britanskih in japonskih bankirjev sta nato na podlagi povprečja posredovanih podatkov izračunali dnevni LIBOR v jeni in Euroyen TIBOR za posamezni rok zapadlosti, pri čemer sta izključili štiri najvišje in najnižje vrednosti (v primeru Združenja britanskih bankirjev) oziroma dve najvišji in najnižji vrednosti (v primeru Združenja japonskih bankirjev). Izračunane obrestne mere so bile vsak delovni dan nemudoma objavljene in dostopne javnosti.
- (4) Stopnje LIBOR in Euroyen TIBOR so med drugim izražene v cenah obrestnih izvedenih finančnih instrumentov v jeni. To so finančni produkti, s katerimi se trguje na svetovni ravni, korporacije, finančne institucije, hedge skladi in druga podjetja pa jih uporabljajo za upravljanje svoje izpostavljenosti do tveganja spremembe obrestne mere (varovanje tako za posojilojemalce kot za vlagatelje) ali za špekuliranje.
- (5) Najpogostejši obrestni izvedeni finančni instrumenti v jeni so (i) dogovori o terminski obrestni meri, (ii) zamenjave obrestnih mer, (iii) obrestne opcije in (iv) terminske pogodbe na obrestno mero. Z obrestnimi izvedenimi finančnimi instrumenti v jeni se lahko trguje izven organiziranega trga vrednostnih papirjev oziroma na borzi v primeru terminskih pogodb na obrestno mero. Vsi ti produkti običajno vključujejo spremenljivo obrestno mero (referenčno obrestno mero pogodbe) in fiksno obrestno mero. Fiksne obrestne mere izražajo pričakovanja trga glede prihodnjih referenčnih obrestnih mer in jih običajno izračunajo finančne institucije, ki sodelujejo v trgovanju z obrestnimi izvedenimi finančnimi instrumenti v jeni, na podlagi tako imenovanih referenčnih krivulj donosov.

⁽¹⁾ UL L 1, 4.1.2003, str. 1.

⁽²⁾ Ena od kršitev se je nanašala tudi na obrestne izvedene finančne instrumente v jeni, ki so vezani na tokijsko medbančno obrestno mero Euroyen TIBOR.

⁽³⁾ Podjetje ICAP je vsak delovni dan več finančnim institucijam poslalo preglednico, ki je vsebovala informacije o prevladujočih obrestnih merah za izposojanje za japonske in eksteritorialne banke za vse roke zapadlosti LIBOR v jeni ter razpredelnico z naslovom „predlagani liborji“, v kateri so bili navedeni posredovani podatki o predlaganih LIBOR v jeni za vse roke zapadlosti na zadevni delovni dan.

(6) Ta sklep je naslovljen na naslednje pravne subjekte, ki so del podjetja ICAP (v nadaljnjem besedilu: naslovniki):

- (a) ICAP plc,
- (b) ICAP Management Services Ltd,
- (c) ICAP New Zealand Limited.

2. OPIS ZADEVE

2.1 Postopek

- (7) Postopek v obravnavani zadevi se je začel na podlagi prošnje za imuniteto podjetja UBS z dne 17. decembra 2010. Komisija je 20. aprila 2011 več podjetjem, dejavnim v sektorju obrestnih izvedenih finančnih instrumentov v jeni, poslala zahtevo po informacijah. Podjetje Citigroup je dne [...] zaprosilo za imuniteto in/ali prizanesljivost. Podjetje Deutsche Bank je dne [...] zaprosilo za znižanje glob. Podjetje RP Martin je dne [...] zaprosilo za znižanje glob. Podjetje RBS je dne [...] zaprosilo za znižanje glob.
- (8) Komisija je 12. februarja 2013 začela postopek na podlagi člena 11(6) Uredbe (ES) št. 1/2003 zoper podjetja UBS AG in UBS Securities Japan Co., Ltd., The Royal Bank of Scotland Group plc in The Royal Bank of Scotland plc, Deutsche Bank Aktiengesellschaft, Citigroup Inc. in Citigroup Global Markets Japan Inc., JPMorgan Chase & Co in JPMorgan Chase Bank, National Association in J.P. Morgan Europe Limited ter R.P. Martin Holdings Ltd in Martin Brokers (UK) Ltd. Komisija je 29. oktobra 2013 sprejela obvestilo o nasprotovanju s sklicem C(2013) 7395, ki ga je naslovila na navedena podjetja.
- (9) Komisija je 29. oktobra 2013 začela postopek v skladu s členom 11(6) Uredbe (ES) št. 1/2003 zoper podjetja ICAP plc, ICAP Management Services Ltd in ICAP New Zealand Limited.
- (10) Pogovor o poravnavi s podjetjem ICAP je potekal 31. oktobra 2013. Dne 12. novembra 2013 je podjetje ICAP obvestilo Komisijo, da želi prekiniti pogovore o poravnavi.
- (11) Komisija je 4. decembra 2013 sprejela sklep o prepovedi in globi s sklicem C(2013) 8602/7 (sklep o poravnavi), ki ga je naslovila na podjetja, navedena v uvodni izjavi (8).
- (12) Komisija je 6. junija 2014 sprejela obvestilo o nasprotovanju s sklicem C(2014) 3768 final, ki ga je naslovila na podjetja ICAP plc, ICAP Management Services Ltd in ICAP New Zealand Limited. Podjetje ICAP je Komisiji 14. avgusta 2014 pisno, med zaslišanjem dne 12. septembra 2014 pa ustno, sporočilo svoja mnenja o nasprotovanjih, izraženih zoper njega.
- (13) Svetovalni odbor za omejevalna ravnanja in prevladujoče položaje je 30. januarja 2015 izdal pozitivno mnenje in Komisija je 4. februarja 2015 sprejela sklep.

2.2 Naslovniki in trajanje

- (14) Komisija je v tej zadevi ugotovila naslednjih šest dvostranskih kršitev⁽¹⁾, sodelovanje podjetij pri posamezni kršitvi pa je trajalo, kot sledi:
 - (a) Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2007:
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 8. februarja 2007 do 1. novembra 2007
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 8. februarja 2007 do 1. novembra 2007
 - ICAP: od 14. avgusta 2007 do 1. novembra 2007
 - (b) Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2008:
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 7. maja 2008 do 3. novembra 2008
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 7. maja 2008 do 3. novembra 2008
 - ICAP: od 28. avgusta 2008 do 3. novembra 2008
 - (c) Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz obdobja 2008–2009:
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 18. septembra 2008 do 10. avgusta 2009
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 18. septembra 2008 do 10. avgusta 2009

⁽¹⁾ Poleg tega je bila v sklepu, sprejetem 4. decembra 2013, ugotovljena tudi „kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2007“, v kateri podjetje ICAP ni bilo udeleženo.

- [stranka, ki ni naslovnik]: od 29. junija 2009 do 10. avgusta 2009
 - ICAP: od 22. maja 2009 do 10. avgusta 2009
- (d) Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010:
- [stranka, ki ni naslovnik]: od 3. marca 2010 do 22. junija 2010
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 3. marca 2010 do 22. junija 2010
 - ICAP: od 3. marca 2010 do 22. junija 2010
- (e) Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010:
- [stranka, ki ni naslovnik]: od 26. marca 2010 do 18. junija 2010
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 26. marca 2010 do 18. junija 2010
 - ICAP: od 7. aprila 2010 do 7. junija 2010
- (f) Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010:
- [stranka, ki ni naslovnik]: od 28. aprila 2010 do 3. junija 2010
 - [stranka, ki ni naslovnik]: od 28. aprila 2010 do 3. junija 2010
 - ICAP: od 28. aprila 2010 do 2. junija 2010

2.3 Povzetek kršitev

2.3.1 Protikonkurenčna praksa sodelujočih bank

(15) Stranke (banke), ki so sodelovale pri zadevnih kršitvah, so bile udeležene pri naslednjih protikonkurenčnih praksah:

- (a) Borzni trgovalci bank, ki so sodelovale v zadevnih kršitvah, so ob nekaterih priložnostih neposredno (v primeru [stranka, ki ni naslovnik] in [stranka, ki ni naslovnik] v kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010 pa posredno prek borznega posrednika ICAP) razpravljali o posredovanih podatkih za LIBOR v jenihi za nekatere roke zapadlosti vsaj ene od zadevnih bank, pri čemer so razumeli, da to lahko koristi trgovalnim pozicijam obrestnih izvedenih finančnih instrumentov v jenihi vsaj enega od borznih trgovalcev, ki so sodelovali v razpravah. V ta namen je vsaj eden od borznih trgovalcev vzpostavil stik oziroma nakazal interes, da bi vzpostavil stik, z osebami pri svoji zadevni banki, ki so bile zadolžene za posredovanje podatkov, da bi Združenju britanskih bankirjev posredovale podatke za LIBOR v jenihi, usmerjene v določeno smer, oziroma ob nekaterih priložnostih podatke na točno določeni ravni.
- (b) Borzni trgovalci bank, ki so bile udeležene pri zadevnih kršitvah, so ob nekaterih priložnostih drug drugemu sporočili in/ali drug od drugega prejeli (v primeru [stranka, ki ni naslovnik] in [stranka, ki ni naslovnik] v kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010 posredno prek borznega posrednika ICAP) poslovno občutljive informacije o trgovalnih pozicijah ali prihodnjih podatkih za LIBOR v jenihi vsaj ene od njihovih zadevnih bank. V primeru kršitve [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010 je bilo to sporočanje in/ali prejemanje informacij povezano tudi z nekaterimi prihodnjimi podatki za Euroyen TIBOR vsaj ene od zadevnih bank.

2.3.2 Pomoč, ki so jo pri različnih kršitvah omogočali gotovinski borzni posredniki

2.3.2.1 Pomoč, ki jo je omogočala [stranka, ki ni naslovnik]

- (16) [Stranka, ki ni naslovnik] je v obdobju od 29. junija 2009 do 10. avgusta 2009 pomagala pri kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz obdobja 2008–2009, pri čemer je na zahtevo [stranke, ki ni naslovnik] obljubila, da bo vzpostavila stik s številnimi bankami, ki posredujejo podatke za LIBOR v jenihi, vendar niso bile udeležene pri kršitvi, da bi lahko vplivala na njihove podatke za LIBOR v jenihi, kar je vsaj v nekaj primerih tudi storila. [Stranka, ki ni naslovnik] s tem ni bila seznanjena.

2.3.2.2 Pomoč, ki jo je omogočalo podjetje ICAP

- (17) Podjetje ICAP je v obdobju od 14. avgusta 2007 do 1. novembra 2007 pomagalo pri kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2007, pri čemer je na zahtevo [stranke, ki ni naslovnik] nameravalo vplivati na nekatere banke, ki posredujejo podatke za LIBOR v jenihi, vendar niso bile udeležene pri kršitvi, da bi posredovale stopnje LIBOR v jenihi v skladu z zahtevami [stranke, ki ni naslovnik], in sicer tako, da (i) jim je posredovalo zavajajoče informacije prek tako imenovanih pregledov in/ali (ii) je neposredno vzpostavilo stik z njimi. [Stranka, ki ni naslovnik] s tem ni bila seznanjena.

- (18) Podjetje ICAP je v obdobju od 28. avgusta 2008 do 3. novembra 2008 pomagalo pri kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2008, pri čemer je na zahtevo [stranke, ki ni naslovnik] nameravalo vplivati na nekatere banke, ki posredujejo podatke za LIBOR v jeni, vendar niso bile udeležene pri kršitvi, da bi posredovale stopnje LIBOR v jeni v skladu z zahtevami [stranke, ki ni naslovnik], in sicer tako, da (i) jim je posredovalo zavajajoče informacije prek tako imenovanih pregledov in/ali (ii) je neposredno vzpostavilo stik z njimi. [Stranka, ki ni naslovnik] s tem ni bila seznanjena.
- (19) Podjetje ICAP je v obdobju od 22. maja 2009 do 10. avgusta 2009 pomagalo pri kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz obdobja 2008–2009, pri čemer je na zahtevo [stranke, ki ni naslovnik] nameravalo vplivati na nekatere banke, ki posredujejo podatke za LIBOR v jeni, vendar niso bile udeležene pri kršitvi, da bi posredovale stopnje LIBOR v jeni v skladu z zahtevami [stranke, ki ni naslovnik], in sicer tako, da (i) jim je posredovalo zavajajoče informacije prek tako imenovanih pregledov in/ali (ii) je neposredno vzpostavilo stik z njimi. [Stranka, ki ni naslovnik] s tem ni bila seznanjena.
- (20) Podjetje ICAP je v obdobju od 3. marca 2010 do 22. junija 2010 pomagalo pri kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010, tako da je služilo kot komunikacijski kanal med borznim trgovalcem [stranke, ki ni naslovnik] in borznim trgovalcem [stranke, ki ni naslovnik], s čimer je omogočilo protikonkurenčne prakse med njima.
- (21) Podjetje ICAP je v obdobju od 7. aprila 2010 do 7. junija 2010 pomagalo pri kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010, pri čemer je na prošnjo [stranke, ki ni naslovnik] nameravalo vplivati na nekatere banke, ki posredujejo podatke za LIBOR v jeni, vendar niso bile udeležene pri kršitvi, da bi posredovale stopnje LIBOR v jeni v skladu z zahtevami [stranke, ki ni naslovnik], in sicer tako, da (i) jim je posredovalo zavajajoče informacije prek tako imenovanih pregledov in/ali (ii) je neposredno vzpostavilo stik z njimi. [Stranka, ki ni naslovnik] s tem ni bila seznanjena.
- (22) Podjetje ICAP je v obdobju od 28. aprila 2010 do 2. junija 2010 pomagalo pri kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010 v zvezi z obrestnimi izvedenimi finančnimi instrumenti, ki so vezani na LIBOR v jeni⁽¹⁾, pri čemer je na zahtevo [stranke, ki ni naslovnik] nameravalo vplivati na nekatere banke, ki posredujejo podatke za LIBOR v jeni, vendar niso bile udeležene pri kršitvi, da bi posredovale stopnje LIBOR v jeni v skladu z zahtevami [stranke, ki ni naslovnik], in sicer tako, da (i) jim je posredovalo zavajajoče informacije prek tako imenovanih pregledov in/ali (ii) je neposredno vzpostavilo stik z njimi. [Stranka, ki ni naslovnik] s tem ni bila seznanjena.

2.3.3 Geografski obseg

- (23) Geografski obseg vsake od šestih kršitev in za vse zadevne udeležence kršitev je zajemal celotni EGP.

2.4 Pravna sredstva

- (24) Za sklep se uporabljajo smernice o načinu določanja glob iz leta 2006⁽²⁾. Komisija nalaga globe vsem podjetjem, na katera je naslovljen ta sklep.

2.4.1 Osnovni znesek globe

- (25) Smernice o načinu določanja glob vsebujejo le omejena navodila o izračunu glob, ki se lahko naložijo posrednikom, kot je podjetje ICAP, ki za namene kršitev ni bilo neposredno dejavno v sektorju, ki ga je pokrival kartel, tj. sektor obrestnih izvedenih finančnih instrumentov. Zato se osnovni znesek za podjetje ICAP za vsako od kršitev določi v skladu z zahtevami iz Uredbe (ES) št. 1/2003, sodno prakso in točko 37 smernic o načinu določanja glob iz leta 2006, kar izraža resnost, trajanje in naravo njenega sodelovanja ter potrebo po zagotavljanju, da imajo globe zadosten odvračilni učinek.
- (26) Pri ocenjevanju resnosti kršitev Komisija upošteva, da vsaka kršitev po svoji naravi šteje med najbolj škodljive omejitve konkurence, da je vsaka kršitev obsegala celoten EGP in da so se tajni dogovori nanašali na finančne referenčne vrednosti.
- (27) Pri izračunu glob, ki se naložijo naslovnikom tega sklepa, Komisija upošteva tudi trajanje udeležbe podjetja ICAP v vsaki od šestih kršitev.

⁽¹⁾ Čeprav so se protikonkurenčne prakse [stranke, ki ni naslovnik] in [stranke, ki ni naslovnik] v kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010 nanašale na obrestne izvedene finančne instrumente, ki so vezani na LIBOR v jeni in Euroyen TIBOR, se je pomoč podjetja ICAP v kršitvi [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010 nanašala samo na obrestne izvedene finančne instrumente, ki so vezani na LIBOR v jeni.

⁽²⁾ UL C 210, 1.9.2006, str. 2.

- (28) Komisija je v zvezi z vsako kršitvijo upoštevala, da je podjetje ICAP pri kršitvah sodelovalo kot posrednik, ta vloga pa je drugačna kot pri bankah, ki so sodelovale v zadevnih kršitvah. Zato je Komisija pri določanju osnovnega zneska podjetja ICAP za vsako kršitev uporabila ustrezen faktor znižanja.

2.4.2 **Prilagoditve osnovnega zneska: oteževalne in olajševalne okoliščine**

- (29) Pri naslovniki tega sklepa v zvezi z nobeno kršitvijo ni mogoče ugotoviti oteževalnih ali olajševalnih okoliščin.

2.4.3 **Uporaba 10-odstotne omejitve prometa**

- (30) Člen 23(2) Uredbe (ES) št. 1/2003 določa, da globa, ki se naloži za posamezno kršitev, ne sme presegati 10 % celotnega prometa podjetja ICAP v poslovnem letu pred sprejetjem sklepa Komisije.
- (31) V tem primeru nobena globa ne presega 10 % skupnega prometa podjetja ICAP v poslovnem letu pred sprejetjem tega sklepa.

3. **SKLEP: končni znesek posameznih glob, naloženih s tem sklepom**

- (32) V skladu s členom 23(2) Uredbe (ES) št. 1/2003 se naložijo naslednje globe:

Kršitev	Globe (v EUR)
Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2007	1 040 000
Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2008	1 950 000
Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz obdobja 2008–2009	8 170 000
Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010	1 930 000
Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010	1 150 000
Kršitev [stranka, ki ni naslovnik]/[stranka, ki ni naslovnik] iz leta 2010	720 000